

SAFENET

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ορέας υλοποίησης:

Εταίροι:

Ι.Α.Κ.Ε.
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
INSTITUTE OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Προτάσεις Πολιτικής SafeNet

Προτάσεις πολιτικής με στόχο τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου συστήματος ανταπόκρισης και πρόληψης του φαινομένου της έμφυλης διαδικτυακής βίας και της υποστήριξης των κοριτσιών θυμάτων βίας

Κεφάλαιο 1: Σύνοψη- Στόχοι των Προτάσεων Πολιτικής

Το κείμενο Προτάσεων Πολιτικής, το οποίο δημιουργήθηκε από την ομάδα έργου του Συνδέσμου Μελών Γυναικείων Σωματείων Ηρακλείου και Νομού Ηρακλείου αναφέρεται σε προτάσεις πολιτικής, βασιζόμενες στο έργο SAFE-NET: Creating a Safety Net for girls victims of Online Violence (2021-2024), με θέμα την πρόληψη και αντιμετώπιση της έμφυλης διαδικτυακής βίας και την υποστήριξη γυναικών θυμάτων βίας. Με σαφείς στρατηγικές και μέτρηση της προόδου, μέσω του παρόντος πονήματος προσβλέπουμε στη δημιουργία μιας πιο ασφαλούς και συνειδητής ψηφιακής κοινότητας, η οποία προστατεύει τα δικαιώματα και την αξιοπρέπεια των γυναικών και των κοριτσιών.

Είναι σημαντικό να αντιμετωπίζονται τα θέματα της έμφυλης διαδικτυακής βίας και της υποστήριξης γυναικών θυμάτων βίας, ως σοβαρά κοινωνικά φαινόμενα, αντί για ατομικά προβλήματα των επιζώντων γυναικών και κοριτσιών. Η πρόληψη και η προστασία όλων των ατόμων από τέτοιες πράξεις απαιτούν συντονισμό και συνεργασία σε πολλά επίπεδα, συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), των κρατών μελών της, των κυβερνητικών φορέων σε εθνικό επίπεδο, των τοπικών φορέων, της Κοινωνίας των Πολιτών (ΚτΠ), των ΜΜΕ και άλλων φορέων.

Ο συντονισμός και η εφαρμογή μακροχρόνιων ολιστικών και βιώσιμων πολιτικών αποτελεί απαραίτητο στοιχείο για την αποτελεσματική πρόληψη και προστασία από τη σεξουαλική παρενόχληση και βία, συμπεριλαμβανομένης της διαδικτυακής παρενόχλησης. Αποτελεί σημαντική προτεραιότητα η διαβούλευση με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των φορέων της Κεντρικής Δημόσιας Διοίκησης, των ΜΜΕ, των εκπαιδευτικών και των συνδικαλιστικών οργανώσεων, για την ανάπτυξη στρατηγικών που θα είναι ανθεκτικές στο μέλλον. Ο συντονισμός και η συνεργασία σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο αποτελούν απαραίτητα βήματα για την ανάπτυξη πολιτικών πρόληψης και προστασίας, καθώς και για την αξιολόγηση των υφιστάμενων πολιτικών. Μόνο με αυτόν τον τρόπο μπορούν να αναδειχθούν τυχόν κενά, ελλείψεις και πεδία που χρήζουν βελτίωσης ή αναμόρφωσης.

Αναμφίβολα, η πρόληψη και η αντιμετώπιση της διαδικτυακής βίας απαιτούν συντονισμό, συνεργασία και δράση σε πολλά επίπεδα και από πολλούς φορείς, όπως οι γονείς, οι εκπαιδευτικοί, οι Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης, το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής και το Υπουργείο Παιδείας, ώστε να

προστατεύσουν τα δικαιώματα και την ασφάλεια όλων των ατόμων, καθώς και να προωθήσουν την ισότητα των φύλων.

1.1. Το έργο SafeNet

Το έργο SAFE-NET: Creating a Safety Net for girls victims of Online Violence αποτελεί ένα διακρατικό έργο, χρηματοδοτούμενο από το Πρόγραμμα «Active Citizens Fund» και αποτελεί μέρος του χρηματοδοτικού μηχανισμού του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (EOX), περιόδου 2014-2021, γνωστού ως EEA Grants. Τη διαχείριση της επιχορήγησης του προγράμματος Active Citizens Fund για την Ελλάδα έχουν αναλάβει από κοινού το Ίδρυμα Μποδοσάκη και το Μη Κερδοσκοπικό Σωματείο SolidarityNow.

Το SafeNet αποσκοπεί στην ενδυνάμωση και την ενίσχυση της βιωσιμότητας της Κοινωνίας των Πολιτών (ΚτΠ) για την ανάδειξη του ρόλου της στην προαγωγή των δημοκρατικών διαδικασιών, στην ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών στα κοινά και στην προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Σκοπός του έργου SafeNet είναι η δημιουργία ενός πλέγματος ασφαλείας γύρω από τα έφηβα άτομα για την αντιμετώπιση της διαδικτυακής βίας και την υποστήριξη των ατόμων που την έχουν υποστεί. Η διαδικτυακή βία στρέφεται κυρίως, κατά των γυναικών και των κοριτσιών, ειδικότερα σε μορφές που σχετίζονται με σεξουαλικό περιεχόμενο. Έφηβες γυναίκες και κορίτσια αντιμετωπίζουν ιδιαίτερο κίνδυνο κακοποίησης και παρενόχλησης στο χώρο του διαδικτύου.

Για το λόγο αυτό, τρεις ευρωπαϊκοί φορείς (Σύνδεσμος Μελών Γυναικείων Σωματείων Ηρακλείου και Ν. Ηρακλείου (UWAH), Ινστιτούτο Ανθρωπιστικών & Κοινωνικών Επιστημών (IAKE) και το Κέντρο Ισότητας και Διαφορετικότητας-(KUN) συμμετέχουν στην ανάπτυξη πρακτικών εργαλείων και εκπαιδευτικού υλικού στην εν λόγω θεματική, με σκοπό τη βελτίωση των ικανοτήτων των σχολικών επαγγελματιών και των εκπαιδευτικών στην αναγνώριση και την αντιμετώπιση περιστατικών έμφυλης διαδικτυακής βίας. Παράλληλα, το έργο επιδιώκει την εγκαθίδρυση διαδικασιών για την προστασία και την υποστήριξη θυμάτων στο σχολικό περιβάλλον, καθώς και στην ενδυνάμωση των γονέων, ώστε να αναγνωρίζουν τη σοβαρότητα, τα σημάδια και τους κινδύνους της έμφυλης διαδικτυακής βίας, για να είναι σε θέση να διαχειριστούν κατάλληλα την αποκάλυψη περιστατικών.

1.2 Το φαινόμενο της έμφυλης διαδικτυακής βίας

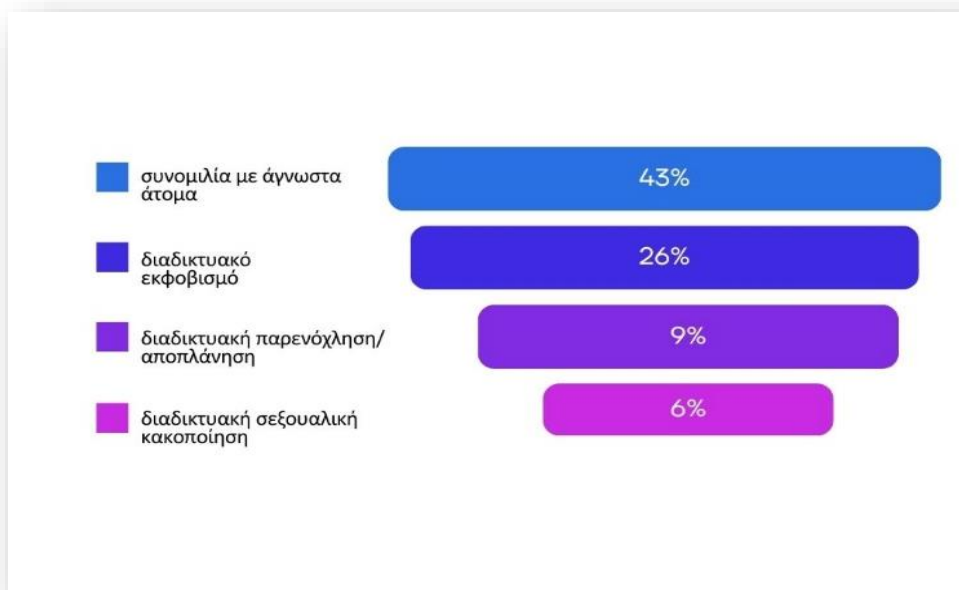
Η έμφυλη διάσταση της διαδικτυακής βίας κατά των εφήβων/κοριτσιών αναγνωρίζεται, πλέον, διεθνώς, ως ένα εκτεταμένο και σοβαρό πρόβλημα, το οποίο απαιτεί επείγοντως την προσοχή τόσο των οργανώσεων και των υπηρεσιών υποστήριξης θυμάτων και αντιμετώπισης της έμφυλης βίας, όσο και των υπευθύνων χάραξης πολιτικής αλλά και του ευρύτερου κοινού.

Τα διαθέσιμα στοιχεία καταμαρτυρούν ότι, οι επιπτώσεις της διαδικτυακής βίας είναι αντίστοιχες με αυτές της βίας που ασκείται στον φυσικό κόσμο, επηρεάζοντας σε πολλά επίπεδα την πραγματική ζωή των γυναικών-θυμάτων. Πιο συγκεκριμένα, η διαδικτυακή βία είναι πιο διαδεδομένη, λόγω των μειωμένων αναστολών του διαδικτυακού χώρου, αλλά και της ανωνυμίας που υπάρχει σε αυτόν. Φαίνεται ότι, πλέον,

οι δράστες σεξουαλικής βίας χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο για να παρενοχλούν και να επιτίθενται σε γυναίκες και έφηβα κορίτσια στο χώρο του Διαδικτύου (Femina Career Lab, 2023).

Σύμφωνα με το Συμβούλιο της Ευρώπης, η διαδικτυακή βία μπορεί να επηρεάσει τόσο την ψυχολογική κατάσταση, όσο και την φυσική ασφάλεια των θυμάτων, δημιουργώντας ανάγκη για εντατικότερες προσπάθειες πρόληψης και αντιμετώπισης (Council of Europe, 2018). Η διαδικτυακή βία, λόγω της άμεσης καταγραφής και διάδοσης του υλικού, καθώς και της ευρείας προβολής αυτού, φαίνεται να είναι εξίσου επικίνδυνη, επηρεάζοντας ιδιαίτερα τις γυναίκες. Είναι γεγονός ότι, πολλές νέες γυναίκες στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν υποστεί διαδικτυακή παρενόχληση από την ηλικία των 15 ετών, συμπεριλαμβανομένων ανεπιθύμητων σεξουαλικών μηνυμάτων και προσβλητικών προβολών σε κοινωνικά δίκτυα (Femina Career Lab, 2023).

Ενδιαφέρον έχει, ο τρόπος με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί έρχονται αντιμέτωποι με την διαδικτυακή βία στο σχολικό περιβάλλον, ιδίως μέσα από την ανάλυση των συμπεριφορών των μαθητών/τριών. Σύμφωνα με την έρευνα που διενεργήθηκε από το Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ), σε συνεργασία με το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο (ΠΣΔ) του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων & Αθλητισμού, τα ευρήματα για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση αποκαλύπτουν:

Πηγή έρευνας: Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου (2023)- Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας, σε συνεργασία με το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων & Αθλητισμού.

Τα υψηλά ποσοστά αντιμετώπισης δυσκολιών από τους εκπαιδευτικούς στη διαχείριση των προβλημάτων που αφορούν το διαδίκτυο (παρενόχληση ή/και κακοποίηση) υπογραμμίζουν την ανάγκη για υποστήριξη και κατάρτισή τους. Οι εκπαιδευτικοί φαίνεται να είναι κρίσιμοι παράγοντες στην αλυσίδα παραγόντων για την αντιμετώπιση της διαδικτυακής βίας και την προστασία των μαθητών/τριών. Η συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς, η ενίσχυση της εκπαίδευσής τους και η δημιουργία ασφαλών

ψηφιακών περιβαλλόντων τόσο εντός όσο και εκτός σχολικού χώρου αποτελούν κομβικά στοιχεία για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

«Η GREVIO Στη Γενική Σύσταση Νο1 για την ψηφιακή διάσταση της βίας κατά των γυναικών (2023), εντόπισε ότι οι νόμοι και οι πολιτικές σε εθνικό επίπεδο συχνά παραβλέπουν την ψηφιακή διάσταση της βίας κατά των γυναικών στον κυβερνοχώρο. Επίσης, η έκθεση προβαίνει στην εκ των υστέρων ανάγνωση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, προκειμένου να αναδειχθεί ο τρόπος συμπερίληψης της βίας στον κυβερνοχώρο στις προβλέψεις της Σύμβασης καθώς και τρόποι αντιμετώπισής της» (4^η Ετήσια Έκθεση για τη βία κατά γυναικών, ΓΓΙΑΔ) Οι προκαταλήψεις για τον ρόλο και την ευθύνη των γυναικών αποτελούν κύρια αιτία και αποτέλεσμα της διαδικτυακής βίας. Κοινωνικά στερεότυπα που θέτουν τις γυναίκες σε αδυναμία έναντι των ανδρών ενθαρρύνουν τη διαδικτυακή βία, με ανθρώπους που προβαίνουν σε προσβολές και επιθέσεις που πλήττουν την αξιοπρέπεια των γυναικών στο Διαδίκτυο.

Η διαδικτυακή βία επιδεινώνει τις προκαταλήψεις αυτές, καθώς οι γυναίκες αισθάνονται ανασφαλείς να συμμετέχουν ελεύθερα στο διαδίκτυο, δημιουργώντας έναν κύκλο βίας και προκαταλήψεων που ενισχύεται αμοιβαία. Είναι ουσιώδες να διακοπεί αυτός ο κύκλος με την αύξηση της ευαισθητοποίησης και την προώθηση της ισότητας των φύλων. Η διαδικτυακή βία, λόγω της άμεσης καταγραφής και διάδοσης του υλικού, καθώς και της ευρείας προβολής, φαίνεται να είναι εξίσου επικίνδυνη, επηρεάζοντας ιδιαίτερα τις γυναίκες. Παράλληλα, πολλές νέες γυναίκες στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν υποστεί διαδικτυακή παρενόχληση από την ηλικία των 15 ετών, συμπεριλαμβανομένων ανεπιθύμητων σεξουαλικών μηνυμάτων και προσβλητικών προβολών σε κοινωνικά δίκτυα. Η διαδικτυακή βία περιλαμβάνει διάφορες μορφές βίας μέσω τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών, επηρεάζοντας τη ζωή των ατόμων τόσο online όσο και offline.

Οι εκθέσεις των έργων CYBERSAFE-“Changing Attitudes among teenagers on Cyber Violence against Women and Girls” (2018-2021) και CYBER VAG MOOC-“Building teachers competence about cyber violence against girls” (2014-2020), με σκοπό την ενίσχυση και την υποστήριξη των κοριτσιών που έχουν πέσει θύματα διαδικτυακής βίας πραγματοποιήθηκε το 2021 σε πέντε χώρες (Ιταλία, Εσθονία, Ηνωμένο Βασίλειο, Βόρεια Ιρλανδία, Ελλάδα), αναδεικνύοντας σημαντικά στοιχεία σχετικά με τη διαδικτυακή βία στην εφηβική κοινότητα για την Ελλάδα. Πολλοί νέοι και νέες εμπιστεύονται τους ανθρώπους που συναντούν στο διαδίκτυο, όμως, όταν έρχονται αντιμέτωποι/ες με προβλήματα διαδικτυακού εκφοβισμού αναγνωρίζουν τη σημασία της υποστήριξης από φίλους/ες ή συγγενείς. Παρατηρείται ότι, οι νέοι/ες έχουν επίγνωση για την ύπαρξη διαδικτυακής βίας, αλλά δεν αναγνωρίζουν πάντα όλες τις μορφές ως βίας. Οι δράστες/στριες διαδικτυακού εκφοβισμού εκμεταλλεύονται την ανωνυμία των ψηφιακών πλατφορμών, δεδομένου ότι, η ανωνυμία αυτή καλύπτει την αδυναμία τους, με βάση αναφορές που προκύπτουν στα συμπεράσματα του έργου.

Ωστόσο, σε ένα τέτοιο ζήτημα, όπως είναι η πρόληψη και η αντιμετώπιση της διαδικτυακής βίας ενδέχεται να υπάρχει αδιαφορία ή έλλειψη επίγνωσης. Υπάρχουν και περιπτώσεις, όπου η διαδικτυακή βία αγνοείται ή δεν λαμβάνεται στα σοβαρά υπόψη. Αυτό μπορεί να οφείλεται σε έλλειψη επίγνωσης, απαθής στάση, ή ακόμη και στην αντίθεση για αλλαγή. Σε γενικές γραμμές, η κοινωνία εξελίσσεται, όσον αφορά τη στάση της απέναντι βία και στην διαδικτυακή βία εκτενέστερα, όμως είναι αναγκαίο να συνεχιστούν οι συντεταγμένες προσπάθειες όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Ενώ η υφιστάμενη νομοθεσία επικεντρώνεται κυρίως στην προστασία των προσωπικών δεδομένων, υπάρχει ανάγκη για συντονισμένες

πολιτικές παρεμβάσεις που θα αντιμετωπίζουν τα ζητήματα της διαχείρισης και πρόληψης της διαδικτυακής βίας.

1.3 Η συνεργασία των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) με το Δημόσιο Τομέα

Οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) αποτελούν ουσιαστικούς φορείς προσφοράς κοινωνικών υπηρεσιών. Πλέον, επαγγελματίες παροχής υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας του δημοσίου τομέα συμπράττουν και υιοθετούν μοντέλα που τους προτείνονται από επιστήμονες και στελέχη των ΜΚΟ. Είναι γνωστό, ότι οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις μπορούν να λειτουργήσουν αποτελεσματικά σε συνθήκες αβεβαιότητας, αστάθειας και έκτακτης ανάγκης, συνθήκη η οποία δεν είναι εύκολη για τις υπηρεσίες του Δημοσίου Τομέα (Παπαστεφάνου, 2014). Συνεπώς, δημιουργείται μια νέα πραγματικότητα, στην οποία οι ΜΚΟ καλύπτουν κενά του Δημοσίου Τομέα ή ενισχύουν τις παρεχόμενες υπηρεσίες, συνθήκη η οποία τις θέτει στο προσκήνιο και τις τοποθετεί στο κάδρο των σημαντικών δρώντων στο σχεδιασμό και στη λήψη αποφάσεων.

Οι ΜΚΟ, στη σημερινή εποχή της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης και διασύνδεσης των φορέων με τα κέντρα αποφάσεων (τοπικά, εθνικά ευρωπαϊκά και διεθνώς), καλούνται να αποτελέσουν το συνδετικό κρίκο ανάμεσα στις ανάγκες των πολιτών και την υποστήριξη και έκφρασή τους στα κέντρα λήψης αποφάσεων. Παράλληλα, μέσω των εξειδικευμένων μοντέλων, των σεμιναρίων και των ερευνών (ποιοτικών και ποσοτικών) αποδεικνύουν τα δεδομένα στην τρέχουσα κοινωνική πραγματικότητα στους φορείς άσκησης πολιτικών. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικών αφουγκράζονται ολοένα και περισσότερο, την ανάγκη για βελτίωση των υπηρεσιών του Δημοσίου Τομέα λόγω του αυξανόμενου ανταγωνισμού, ειδικά στον τομέα της εκπαίδευσης.

Όσον αφορά τη δημόσια εκπαίδευση, η συνεργασία των ΜΚΟ με τις σχολικές μονάδες διευρύνει το πεδίο των δραστηριοτήτων του σχολείου και αυξάνει την εκπαιδευτική αυτονομία και επάρκεια της εκάστοτε σχολικής μονάδας. Παράλληλα, οι εν λόγω συνεργασίες αποφέρουν πολλαπλά οφέλη στα προγράμματα σπουδών του υπάρχοντος εκπαιδευτικού συστήματος, τα οποία το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής με εισήγησή του στο Υπουργείο Παιδείας, μπορούν να ενσωματώσουν στο ωρολόγιο σχολικό πρόγραμμα, λόγω τόσο των καινοτόμων ενεργειών όσο και της αποτελεσματικότητάς τους. Σύμφωνα με έρευνα του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου (2020) σε δημόσια σχολεία της περιοχής και της Περιφέρειας Αττικής, τόσο οι μαθητές/μαθήτριες όσο και το εκπαιδευτικό προσωπικό «δηλώνουν ενθουσιασμένοι με τις εκπαιδεύσεις και τα σεμινάρια φορέων στα σχολεία. Για παράδειγμα προγράμματα που αφορούν την έμφυλη βία στα Γυμνάσια και Λύκεια είναι ένα θέμα που μας λένε, ναι, είναι ένα θέμα υπαρκτό και είναι ένα κριτήριο και αυτό να πατάμε πάνω στις υπάρχουσες ανάγκες!».

Στην ίδια έρευνα σε ερώτηση σχετικά με την ανταπόκριση των σχολείων στην εν λόγω θεματική, οι φορείς απαντούν ότι δέχονται συνεχώς αιτήματα από σχολεία για εκπαιδεύσεις. «Τα σχολεία είναι πιο ανοικτά σήμερα σε σχέση με το παρελθόν καθώς οι απαιτήσεις και οι ανάγκες του κάθε μαθητή ξεχωριστά αλλά και ολόκληρης της σχολικής κοινότητας έχουν πολλαπλασιαστεί. Οι μαθητές λόγω των πολλών ερεθισμάτων δεν αρκούνται μόνο σε όσα τους προσφέρονται αλλά αναζητούν να γνωρίζουν νέα

ενδιαφέροντα». Η υιοθέτηση των εν λόγω πρακτικών βοηθά τα σχολεία να γίνουν πιο σύγχρονα, ελκυστικά αλλά και αποτελεσματικά στις σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις.

1.4 Καλές πρακτικές από τις χώρες της Ευρώπης

Παρά τη συνεχή εξέλιξη του φαινομένου, υπάρχουν διαθέσιμα επιτυχημένα παραδείγματα από την ευρωπαϊκή βιβλιογραφία, για την αντιμετώπιση του διαδικτυακού εκφοβισμού, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για την προστασία των νέων από την διαδικτυακή βία.

Η ενίσχυση της ασφάλειας στο διαδίκτυο είναι μια σημαντική πρόκληση, και τα σχολεία διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο σε αυτό το πλαίσιο. Είναι απαραίτητη η παροχή οδηγιών για την ασφαλή χρήση του διαδικτύου στους μαθητές, καθώς το σχολικό περιβάλλον μπορεί να επηρεάσει τις στάσεις και τις συνήθειες των νέων, οι οποίοι αποτελούν τους μελλοντικούς πολίτες. Επίσης, είναι σημαντικό να ενθαρρύνουμε τον ανοιχτό διάλογο μεταξύ μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών σχετικά με τις μορφές διαδικτυακής βίας. Η δυνατότητα να μοιράζονται ελεύθερα τις εμπειρίες τους και να αναφέρουν περιπτώσεις βίας αποτελεί σημαντικό βήμα προς την εξάλειψη αυτού του προβλήματος. Επίσης, η ανάπτυξη ενσυναίσθησης σχετικά με τη διαδικτυακή βία είναι ζωτικής σημασίας για την αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος.

Η ενσωμάτωση θεμάτων σχετικά με τις συνέπειες της διαδικτυακής βίας και η εμπλοκή των μαθητών/τριών στο στρατηγικό σχεδιασμό όχι μόνο αυξάνει την ευαισθητοποίηση αλλά εξοπλίζει επίσης τους μαθητές/τριες με τα εργαλεία για να περιηγηθούν υπεύθυνα στο ψηφιακό κόσμο. Η οργάνωση εκστρατειών ευαισθητοποίησης με επίκεντρο τη διαδικτυακή βία που αναδεικνύουν ταυτόχρονα την έμφυλη διάσταση είναι ένα προληπτικό βήμα. Αυτές οι εκστρατείες ενισχύουν την ενημέρωση, το αίσθημα αλληλεγγύης και υποστήριξης μεταξύ των μαθητών/τριών, ενώ παράλληλα προάγουν την κατανόηση του ζητήματος. Η συγχώνευση αυτών των πρακτικών αντιπροσωπεύει μια ισχυρή προσέγγιση για την αντιμετώπιση της διαδικτυακής βίας κατά των κοριτσιών, ενισχύοντας ένα πιο ασφαλές και υγιεινό διαδικτυακό περιβάλλον εντός των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Επιπλέον, είναι υψίστης σημασίας η συνεχής αξιολόγηση και ενημέρωση της αποτελεσματικότητας αυτών των πρακτικών για την προσαρμογή στο συνεχώς εξελισσόμενο τοπίο του Διαδικτύου και στους συναφείς κινδύνους.

Το δίκτυο COFACE Families Europe αποτελεί Συνομοσπονδία Οικογενειακών Οργανώσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία συγκεντρώνει ένα μεγάλο αριθμό οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών, με στόχο να «δώσει φωνή» σε όλες τις οικογένειες και να εκπροσωπεί τα θέματα που τις αφορούν. Η COFACE αποτελεί μέρος του ευρωπαϊκού προγράμματος #DeleteCyberbullying. Το εν λόγω δίκτυο μέσω του προγράμματος αυτού εξετάζει από το 2016 τις καλές πρακτικές που σχετίζονται με τον διαδικτυακό εκφοβισμό.

Το δίκτυο COFACE Families Europe έχει εντοπίσει αρκετά θετικά παραδείγματα κυρίως σε τρεις τομείς: κατάρτιση, ευαισθητοποίηση και προστασία των παιδιών:

Εκπαιδευτικά Προγράμματα	Ο Ρόλος του Διαμεσολαβητή	Συμμετοχή παιδιών & εφήβων
<p>Στην Ολλανδία, τη Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο, τα σχολεία έχουν συγκεκριμένες ευθύνες για την αντιμετώπιση του εκφοβισμού.</p> <p>Για παράδειγμα, το ολλανδικό Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού έχει ξεκινήσει ένα σχέδιο δράσης κατά του εκφοβισμού που δίνει εντολή στα σχολεία να εφαρμόζουν παρεμβάσεις και να αναφέρουν περιστατικά διαδικτυακού εκφοβισμού.</p> <p>Έχουν εφαρμοστεί διάφορα εκπαιδευτικά προγράμματα που στοχεύουν στην πρόληψη του εκφοβισμού και του διαδικτυακού εκφοβισμού εκπαιδύοντας τα παιδιά σχετικά με τους κινδύνους του διαδικτύου.</p>	<p>Η ENOC (European Network of Ombudspersons for Children) είναι μια μη κερδοσκοπική ένωση ανεξάρτητων φορέων για τα δικαιώματα του παιδιού.</p> <p>Στόχος της είναι να λειτουργεί ως «διαμεσολαβητής» διευκολύνοντας την προώθηση και την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών, όπως αυτά διατυπώνονται στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού. Η ENOC διαθέτει μόνιμη ανεξάρτητη γραμματεία στο Στρασβούργο.</p> <p>Στην Ελλάδα και την Εσθονία οι εκπαιδευτικές αρχές έχουν «αγκαλιάσει» το ρόλο του Διαμεσολαβητή στην καθοδήγηση των παιδιών για την πρόληψη και την καταπολέμηση του διαδικτυακού εκφοβισμού</p>	<p>Η άμεση εμπλοκή των παιδιών έχει αναγνωριστεί ως εξαιρετικά αποτελεσματική.</p> <p>Η Εσθονία, για παράδειγμα, έχει καθιερώσει ένα πρόγραμμα για τη νεολαία με ένα συμβουλευτικό συμβούλιο υπό τον/την Εσθονό Διαμεσολαβητή για να επιτρέπει στα παιδιά να αναφέρουν ανησυχίες και να συμμετέχουν ενεργά στη δημιουργία ενός ασφαλούς σχολικού περιβάλλοντος.</p> <p>Στην Ελλάδα, την Ιταλία, τη Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο έχουν δημιουργήσει δίκτυα peer-to-peer ως μέρος ειδικών προγραμμάτων. Στην Ελλάδα, για παράδειγμα, μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης εκπαιδεύουν μικρότερα παιδιά για τους κινδύνους του διαδικτύου μέσω του προγράμματος «Μαρούσι Αττικής» (2016).</p>
<p>Αυτές οι πρωτοβουλίες είναι ανοιχτές σε παιδιά, γονείς και δασκάλους και περιλαμβάνουν μαθήματα και εργαστήρια για τη διαδικτυακή βία. Ειδικά μέτρα, όπως γραμμές βοήθειας για άτομα που βιώνουν διαδικτυακή βία, έχουν δημιουργηθεί σε σχολικά περιβάλλοντα.</p>	<p>Ο Συνήγορος του Πολίτη για τα Δικαιώματα του Παιδιού στην Ελλάδα έχει προτείνει μια σειρά πρωτοβουλιών προς το Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων & Αθλητισμού.</p>	<p>Ομοίως, το έργο «Εφηβικός Εκφοβισμός: Πρόληψη και Θεραπεία στο Σχολικό Περιβάλλον Ελλάδας και Κύπρου» (2016) εμπλέκει τους μαθητές στο σχεδιασμό υλικών για την πρόληψη της σχολικής βίας.</p>

<p>Ορισμένες χώρες, όπως η Εσθονία, η Γερμανία, η Ελλάδα, η Ιταλία, η Ολλανδία, η Ρουμανία, η Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο, χρησιμοποιούν διάφορα εκπαιδευτικά προγράμματα. Αυτά τα προγράμματα εκπαιδεύουν ενεργά τα παιδιά για τους κινδύνους του διαδικτύου, ενθαρρύνουν την αναφορά και εκπαιδεύουν τους δράστες για τις συνέπειες.</p> <p>Οι εθνικές κυβερνήσεις συνήθως χρηματοδοτούν και επιβλέπουν αυτές τις πρωτοβουλίες. Στην Ολλανδία, οι επιδοτήσεις υποστηρίζουν ιστοτόπους που προσφέρουν πληροφορίες για την ασφαλή χρήση του διαδικτύου για παιδιά.</p>	<p>Στην Εσθονία, η κυβέρνηση δημιούργησε μια συμβουλευτική επιτροπή προς την καγκελάριο της δικαιοσύνης (τον Συνήγορο του Παιδιού) για να εμπλέξει τα παιδιά απευθείας στον σχεδιασμό πολιτικής για θέματα που τα επηρεάζουν, συμπεριλαμβανομένου του διαδικτυακού εκφοβισμού.</p> <p>Επιπλέον, η Αστυνομία της Εσθονίας και το Συμβούλιο Συνοριοφυλακής παρέχουν διαδικτυακά εργαλεία για την αντιμετώπιση περιστατικών, συμπεριλαμβανομένου του διαδικτυακού εκφοβισμού</p>	<p>Μέσα από την ιστοσελίδα SaferInternet4Kids.gr του Ελληνικού Κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου «μπορεί κανείς να ενημερωθεί και να αντλήσει υλικό σχετικό με την ασφαλή χρήση του Ίντερνετ και τη χρήση των κοινωνικών δικτύων με το οποίο μπορεί με τη σειρά του να ενημερώσει διαδραστικά παιδιά και νέους κάθε ηλικίας.</p> <p>Το ενημερωτικό αυτό portal απευθύνεται σε γονείς, εκπαιδευτικούς, εφήβους και παιδιά, εντός του οποίου περιλαμβάνεται υλικό, το οποίο είναι εγκεκριμένο από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων».</p>
--	---	--

Εκπαιδευτικές δια-δραστικές δραστηριότητες (χρήση οπτικό-ακουστικών μέσων)	Εκστρατείες ευαισθητοποίησης	Συμμετοχή των ενδιαφερομένων και των κυβερνήσεων
<p>Στην Ελλάδα, παιδιά άνω των 11 ετών έχουν συμβάλει ενεργά στη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού. Παράδειγμα είναι το βιβλίο με τίτλο «Διαγραφή Κυβερνό-εκφοβισμού» (2016), που συνυπογράφουν παιδιά. Αυτό το βιβλίο παρουσιάζει τρεις ιστορίες που απεικονίζουν διάφορες μορφές διαδικτυακού εκφοβισμού σε διαφορετικά περιβάλλοντα, όπως κοινωνικούς χώρους, σχολεία και σπίτια.</p>	<p>Στο Ηνωμένο Βασίλειο, μια φιλανθρωπική εκστρατεία ευαισθητοποίησης συνεργάστηκε με την διαδικτυακή κοινότητα εφήβων, Habbo.com. Η εκστρατεία διοργάνωσε συνεδρίες συμβουλευτικής ίδιας ηλικιακής ομάδας για τον διαδικτυακό εκφοβισμό τόσο για τα θύματα όσο και για τους δράστες.</p>	<p>Στη Σουηδία, το διαδικτυακό πρόγραμμα Bris, που χρηματοδοτείται από την κυβέρνηση και προσφέρεται από μια ΜΚΟ, παρέχει υπηρεσίες υποστήριξης σε παιδιά που αντιμετωπίζουν διαδικτυακό εκφοβισμό, συμπεριλαμβανομένων email, αιθουσών συνομιλίας και γραμμών βοήθειας</p>

Αξίζει να επισημανθούν τα εξής:

1. Προγράμματα που λειτουργούν τόσο εντός όσο και εκτός εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, σχεδιασμένα να αποτρέπουν περιπτώσεις εκφοβισμού και διαδικτυακού εκφοβισμού. Ενισχύουν τους νέους με την κατανόηση των κινδύνων στο διαδίκτυο και ενθαρρύνουν τα

θήματα να αναφέρουν περιστατικά, ενώ κάνουν τους παραβάτες να γνωρίζουν τις επιπτώσεις των πράξεων τους.

2. Τα παιδιά, οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνονται όλοι να συμμετέχουν σε αυτές τις πρωτοβουλίες.
2. Η δημιουργία υπηρεσιών βοήθειας όπως τηλεφωνικές γραμμές βοήθειας και ατομική συμβουλευτική που προσφέρουν ψυχολογική και ενδυναμωτική υποστήριξη σε επιζώντες της διαδικτυακής βίας.
3. Δημιουργία συμβουλευτικών δικτύων με γνώμονα τους ομότιμους, στα οποία οι δράστες/στριες και οι επιζώντες/ζώσες εμπλέκονται και ανταλλάσσουν τις εμπειρίες τους. Ο πρωταρχικός στόχος είναι η τόνωση των συνομιλιών σχετικά με τον διαδικτυακό εκφοβισμό και η παροχή βοήθειας στα θύματα.
4. Χρήση μέσων όπως ταινίες, ντοκιμαντέρ και θεατρικά έργα για την αποσαφήνιση της έννοιας του διαδικτυακού εκφοβισμού και την ενίσχυση της αυξημένης ευαισθησίας στο θέμα.
5. Συνεργασία μεταξύ κυβερνητικών φορέων και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) για τη διαμόρφωση και υλοποίηση πρωτοβουλιών για την αντιμετώπιση του διαδικτυακού εκφοβισμού.

Τέτοιες πρακτικές λειτουργούν συλλογικά ως προπύργιο κατά του διαδικτυακού εκφοβισμού, με αποκορύφωμα ένα διαδικτυακό περιβάλλον που είναι ασφαλές και φροντίζει τα παιδιά. Στο κεφάλαιο που ακολουθεί καταγράφονται ορισμένες προτάσεις συστάσεων πολιτικής, οι οποίες βασίζονται σε παραδείγματα πρακτικών που έχουν εφαρμοσθεί στο εξωτερικό και θα μπορούσαν να υιοθετηθούν από τους συναρμόδιους φορείς στην Ελλάδα.

-Ασφαλές Σχολείο- Safe School

Η ασφάλεια του σχολείου συμβάλλει καθοριστικά στα θετικά αποτελέσματα των μαθητών, των δασκάλων και του σχολικού επιπέδου. Τα σχολεία είναι ασφαλή όταν όλοι οι μαθητές, οι δάσκαλοι και το προσωπικό μπορούν να ευδοκμήσουν σε ένα φιλόξενο περιβάλλον που υποστηρίζει τη μάθηση, την υγεία και την ευημερία και τις θετικές σχέσεις. Σχολεία είναι κάθε περιβάλλον στο οποίο λαμβάνει χώρα η μάθηση, είτε εικονικά είτε αυτοπροσώπως, επίσημη ή άτυπη, και περιλαμβάνει τους φυσικούς και απομακρυσμένους χώρους στους οποίους λαμβάνει χώρα η εκπαίδευση, καθώς και τις μη φυσικές πτυχές του σχολικού περιβάλλοντος, όπως κανόνες και αξίες (The World Bank, 2022).

Ένα ασφαλές σχολείο χωρίς διαδικτυακή βία σημαίνει ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον όπου οι μαθητές/τριες προστατεύονται από κάθε μορφή καταχρηστικής συμπεριφοράς, η οποία απαντάται στο χώρο του Διαδικτύου. Σε ένα ασφαλές σχολικό περιβάλλον χωρίς διαδικτυακή βία προεξοφλείται ότι οι μαθητές μπορούν να συμμετέχουν σε διαδικτυακή επικοινωνία με σεβασμό και θετική, αντιμετώπιζοντας τους άλλους με ενσυναίσθηση και κατανόηση.

Με τη δημιουργία και τη διατήρηση ενός τέτοιου ασφαλούς σχολικού περιβάλλοντος, οι μαθητές μπορούν να επικεντρωθούν στην εκπαίδευσή τους, την προσωπική τους ανάπτυξη και την ευημερία τους, χωρίς οι αρνητικές επιπτώσεις της διαδικτυακής βίας να εμποδίζουν την ανάπτυξή τους. Απαιτείται συλλογική προσπάθεια από τους εκπαιδευτικούς, τους γονείς, τους μαθητές και την κοινότητα για τη δημιουργία και τη διατήρηση ενός ασφαλούς και χωρίς αποκλεισμούς ψηφιακού χώρου στο σχολικό περιβάλλον.

Προτεινόμενες συστάσεις πολιτικής για ένα εκπαιδευτικό σύστημα που προάγει την ασφαλή χρήση του διαδικτύου

1. Ενσωμάτωση στα σχολικά προγράμματα εκπαίδευσης για την ψηφιακή ασφάλεια, προωθώντας την ενημέρωση των μαθητών για τους κινδύνους της διαδικτυακής βίας και τους τρόπους προστασίας τους.
2. Ευαισθητοποίηση των μαθητών για την ανάγκη σεβασμού, αποδοχής της διαφορετικότητας και αποτελεσματικής επικοινωνίας στον ψηφιακό χώρο μέσω προγραμμάτων υποστήριξης.
3. Ενθάρρυνση της συμμετοχής των μαθητών στον πολιτικό χώρο για τη διαμόρφωση πολιτικών που προάγουν την ασφάλεια των γυναικών και των κοριτσιών στο διαδίκτυο.
4. Συμμετοχή των γονέων και παροχή εκπαιδευτικών πόρων για την ενθάρρυνση της επίγνωσης των κινδύνων του διαδικτύου και την προστασία των παιδιών τους.
5. Χρήση λογισμικού ελέγχου γονικού ελέγχου και φίλτρων για την περιορισμένη πρόσβαση των παιδιών σε επικίνδυνο περιεχόμενο στο διαδίκτυο.
6. Δημιουργία θετικού σχολικού κλίματος που επιτρέπει στους μαθητές να αναφέρουν ανώνυμα ή μηνύματα για περιπτώσεις διαδικτυακής βίας που παρατηρούν.
7. Εκπαίδευση των εκπαιδευτικών για την αναγνώριση και αντιμετώπιση περιπτώσεων διαδικτυακής βίας.

Ακολουθούν ορισμένα βασικά νομικά μέσα και πρωτοβουλίες τόσο σε διεθνές όσο και σε επίπεδο ΕΕ:

1. Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων (GDPR): Αν και δεν επικεντρώνεται στη βία στον κυβερνοχώρο, ο GDPR παρέχει δικαιώματα ιδιωτικού απορρήτου και προστασίας δεδομένων που μπορεί να είναι σχετικά σε περιπτώσεις διαδικτυακής παρενόχλησης.
2. Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας: Καλύπτει τη βία στον κυβερνοχώρο κατά γυναικών και κοριτσιών ορίζοντας τη «βία κατά των γυναικών» και παρέχει συναφείς διατάξεις.
3. Σύμβαση της Βουδαπέστης για το έγκλημα στον κυβερνοχώρο: Επικεντρώνεται στα εγκλήματα που σχετίζονται με το Διαδίκτυο και θέτει κατευθυντήριες γραμμές για τα κράτη μέλη να αναπτύξουν την εθνική νομοθεσία για το έγκλημα στον κυβερνοχώρο και να συνεργαστούν διεθνώς.
4. Σύμβαση Lanzarote για την προστασία των παιδιών από τη σεξουαλική εκμετάλλευση και τη σεξουαλική κακοποίηση: Ποινικοποιεί όλες τις μορφές κακοποίησης παιδιών, συμπεριλαμβανομένης της βίας στον κυβερνοχώρο.
5. Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΟΗΕ): Εξουσιοδοτεί τα κράτη μέλη να προστατεύουν τα παιδιά από τη σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση, συμπεριλαμβανομένου του ψηφιακού περιβάλλοντος.

Κεφάλαιο 2: Συστάσεις πολιτικής

Οι ακόλουθες συστάσεις πολιτικής απευθύνονται τόσο σε εθνικούς και τοπικούς φορείς, οι οποίοι σχετίζονται με τον τομέα της εκπαίδευσης, όπως το Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων & Αθλητισμού, το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ), τις Περιφερειακές Πρωτοβάθμιες & Δευτεροβάθμιες Διευθύνσεις Εκπαίδευσης, την Εντεταλμένη Περιφερειακή Σύμβουλο Παιδείας & Δια Βίου Μάθησης Περιφέρειας Κρήτης, τις Διευθύνσεις Παιδείας των Δήμων της Περιφέρειας Κρήτης, τις Διευθύνσεις των Δημόσιων και Ιδιωτικών Σχολείων Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, όσο και σε γονείς-κηδεμόνες, εκπαιδευτικούς και μαθητές/τριες- έφηβους/εφηβες:

Η δημιουργία ενός ασφαλούς χώρου πλοήγησης στο διαδίκτυο για τους εφήβους απαιτεί την υλοποίηση ορισμένων πρωτοβουλιών, όπως περιγράφονται ακολούθως:

1. Εισήγηση του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) και του Επόπτη Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, προς το Υπουργείο Παιδείας Θρησκευμάτων & Αθλητισμού και το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης για την ένταξη στα σχολεία θεματικών, σχετικών με την πρόληψη και την αντιμετώπιση της βίας, μέσα από τα μαθήματα των «Εργαστηρίων Δεξιότητων», που διδάσκονται στο Γυμνάσιο, καθώς και μέσω των μαθημάτων Project, τα οποία περιλαμβάνονται στο ωρολόγιο πρόγραμμα υποχρεωτικών μαθημάτων στις τάξεις Γυμνασίου και Λυκείου.
2. Η μοριοδότηση από το Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων & Αθλητισμού προγραμμάτων και σεμιναρίων για εκπαιδευτικούς, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, για ζητήματα διαδικτυακής βίας
3. Η καλλιέργεια, μέσω των Συμβούλων Σχολικής Ζωής και των Συμβούλων Σχολικής Μονάδας, κλίματος εμπιστοσύνης στους μαθητές, ώστε εκείνοι με τη σειρά τους να μπορούν να τους εμπιστευθούν τους προβληματισμούς και τις εμπειρίες τους πάνω στο θέμα.
4. Η συνεργασία των ψυχολόγων και των Συμβούλων Σχολικής Μονάδας πάνω σε περιστατικά διαδικτυακής βίας και η εξαγωγή πορισμάτων που θα ενημερώνουν τις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης και το Υπουργείο Παιδείας, για τα περιστατικά διαδικτυακής βίας και εκφοβισμού ανά σχολική μονάδα και ανά περιφέρεια.
5. Χρήση λογισμικού ελέγχου στα σχολεία καθώς και γονικού ελέγχου- φίλτρων σε επίπεδο οικιακής χρήσης, για την περιορισμένη πρόσβαση των παιδιών σε επικίνδυνο περιεχόμενο στο διαδίκτυο.
6. Συμμετοχή και υποστήριξη των Περιφερειακών Συλλόγων Γονέων και Κηδεμόνων στην αξιολόγηση των δράσεων που υλοποιούν οι σχολικές μονάδες για τη θεματική της διαδικτυακής βίας. Διαρκής εκπαίδευση γονέων και εκπαιδευτικού προσωπικού για τις τάσεις, τις συνέπειες και τις νέες μορφές διαδικτυακής βίας.
7. Συνέργειες της Κεντρικής Διοίκησης (ΙΝΕΠ, Υπουργείο Παιδείας) με εκπαιδευτικές οργανώσεις στο σχεδιασμό πολιτικών ευαισθητοποίησης, εκπαίδευσης και κατάρτισης εκπαιδευτικού προσωπικού
8. Η καθιέρωση της 7ης Φεβρουαρίου- Μέρα της Ασφαλούς Πλοήγησης στο Διαδίκτυο – ως αφιερωματικής σε δράσεις από πλευράς σχολείων σε δράσεις και ενημέρωση από ειδικούς ή επιζώντες/επιζώσες για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της διαδικτυακής βίας

Κεφάλαιο 3: Συμπεράσματα

Εν κατακλείδι, τα παραπάνω στοιχεία καταδεικνύουν ότι η έμφυλη διαδικτυακή βία επηρεάζει αρνητικά όλες τις πτυχές της ζωής των εφήβων και επιφέρει πολλαπλά τραύματα. Προκειμένου να γίνουν κατανοητοί οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες και τα κορίτσια που βιώνουν κακοποιητικές συμπεριφορές διαδικτυακής βίας είναι αναγκαίο να δοθεί η απαιτούμενη προσοχή από την πλευρά της κοινωνίας και των φορέων άσκησης πολιτικής, ώστε να προστατεύονται οι έφηβες τόσο εντός όσο και εκτός διαδικτύου.

Ωστόσο, είναι σημαντικό να τονιστεί ότι οποιαδήποτε προσπάθεια αντιμετώπισης του φαινομένου δεν θα πρέπει να δημιουργεί το αίσθημα φόβου στις έφηβες, σχετικά με τη συμμετοχή τους στο Διαδίκτυο. Σημασία έχει τα θεσμικά όργανα σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, όπως το Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων & Αθλητισμού, Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ), οι Περιφερειακές Πρωτοβάθμιες & Δευτεροβάθμιες Διευθύνσεις Εκπαίδευσης, η Εντεταλμένη Περιφερειακή Σύμβουλος Παιδείας & Δια Βίου Μάθησης Περιφέρειας Κρήτης, οι Διευθύνσεις Παιδείας των Δήμων της Περιφέρειας Κρήτης, οι Διευθύνσεις των Δημόσιων και Ιδιωτικών Σχολείων Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο (Συμβούλιο Υπουργών Παιδείας & Ψηφιακής Διακυβέρνησης ΕΕ και Ευρωπαϊκή Επιτροπή) να εκπονήσουν τα κατάλληλα προληπτικά μέτρα, τα οποία θα περιλαμβάνουν τόσο δράσεις ευαισθητοποίησης του κοινού, όσο και τη χρήση λογισμικών και τεχνολογιών πληροφορικής, ώστε να λειτουργήσουν προληπτικά και κατασταλτικά στα περιστατικά έμφυλης διαδικτυακής βίας κατά εφήβων στον κυβερνοχώρο.

Το παρόν πόνημα έχει στόχο την ανάδειξη των προκλήσεων, των καλών πρακτικών, καθώς και προτάσεων πολιτικής, πάνω στο ζήτημα της έμφυλης διαδικτυακής βίας και της υποστήριξης των εφήβων θυμάτων βίας. Το κείμενο φιλοδοξεί να συμβάλει τόσο στην ανάδειξη τους θέματος της έμφυλης διαδικτυακής βίας όσο και στην ενίσχυση και την κινητοποίηση της κοινωνίας και των φορέων άσκησης εκπαιδευτικής και ψηφιακής πολιτικής σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, με σκοπό να εμβαθύνουν περισσότερο στο εν λόγω ζήτημα και να κατανοήσουν τις κοινωνικές διαστάσεις του.

Συστάσεις Πολιτικής για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Διαδικτυακής Βίας εναντίον Γυναικών και Κοριτσιών

1. Ενίσχυση της Πρόληψης

- Δημιουργία προγραμμάτων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

- Προώθηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων στα σχολεία για την αναγνώριση και πρόληψη της διαδικτυακής βίας.

2. Υποστήριξη των Νέων και των Παιδιών Επιζώντων

- Δημιουργία προγραμμάτων ψυχοκοινωνικής υποστήριξης για τα θύματα.

- Ενίσχυση ψηφιακών εργαλείων για την αναφορά και πρόληψη της διαδικτυακής βίας.

3. Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών και Γονέων

- Εκπαίδευση εκπαιδευτικών για την αντιμετώπιση της διαδικτυακής βίας στο σχολικό περιβάλλον.

- Στήριξη γονέων με εκπαιδευτικά εργαλεία για την προστασία των παιδιών από τον κυβερνοχώρο.

4. Ενεργή Συμμετοχή στην Παρέμβαση

- Δημιουργία μηχανισμών παρέμβασης σε περιπτώσεις διαδικτυακής βίας.

- Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ κυβερνητικών φορέων, ΜΜΕ και οργανώσεων κοινωνίας των πολιτών.

5. Ευαισθητοποίηση του Κοινού

- Εκστρατείες ευαισθητοποίησης για τη διαδικτυακή βία και την ισότητα των φύλων.

- Προώθηση δημόσιας συζήτησης για τη σημασία της πρόληψης και της αντιμετώπισης της διαδικτυακής βίας.

Η αντιμετώπιση της διαδικτυακής βίας απαιτεί συντονισμό, συνεργασία και δράση σε πολλά επίπεδα και από πολλούς φορείς. Μόνο έτσι μπορούμε να προστατεύσουμε τα δικαιώματα και την ασφάλεια όλων των ατόμων και να προωθήσουμε την ισότητα των φύλων.

Το περιεχόμενο του παρόντος εγγράφου είναι αποκλειστική ευθύνη του/της δημιουργού. Το Πρόγραμμα Active citizens fund οι διαχειριστές της επιχορήγησης δε φέρουν καμία ευθύνη για τις απόψεις που εκφράζονται.

Το έργο SafeNet υλοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος Active citizens fund, με φορέα υλοποίησης τον Σύνδεσμο Μελών Γυναικείων Σωματείων Ηρακλείου και Ν. Ηρακλείου και εταιρούς το ΚΥΝ – Κέντρο Ισότητας και Διαφορετικότητας και το ΙΑΚΕ – Ινστιτούτο Ανθρωπιστικών Κοινωνικών Επιστημών. Περισσότερες Πληροφορίες: www.safenetproject.eu

Το πρόγραμμα Active citizens fund, ύψους € 15 εκ., χρηματοδοτείται από την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία και είναι μέρος του χρηματοδοτικού μηχανισμού του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) περιόδου 2014 – 2021, γνωστού ως EEA Grants. Το πρόγραμμα στοχεύει στην ενδυνάμωση και την ενίσχυση της βιωσιμότητας της κοινωνίας των πολιτών και στην ανάδειξη του ρόλου της στην προαγωγή των δημοκρατικών διαδικασιών, στην ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών στα κοινά και στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τη διαχείριση της επιχορήγησης του προγράμματος Active citizens fund για την Ελλάδα έχουν αναλάβει από κοινού το Ίδρυμα Μποδοσάκη και το SolidarityNow. Περισσότερες πληροφορίες: www.activecitizensfund.gr

Σχετικά με το Χρηματοδοτικό Μηχανισμό του ΕΟΧ:

Η Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και η Νορβηγία υπέγραψαν το 1992 Σύμφωνο Συνεργασίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση, δημιουργώντας τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ). Ο Χρηματοδοτικός Μηχανισμός ΕΟΧ, γνωστότερος ως EEA Grants, είναι ένα εργαλείο χρηματοδοτικής ενίσχυσης που δημιουργήθηκε από τις τρεις αυτές χώρες και είναι διαθέσιμο σε 15 χώρες-μέλη της ΕΕ, μεταξύ των οποίων είναι και η Ελλάδα. Περισσότερες πληροφορίες: www.eeagrants.org, <http://www.norwaygrants.org> & www.eeagrants.gr.

Σχετικά με το Ίδρυμα Μποδοσάκη:

Το Ίδρυμα Μποδοσάκη είναι κοινωφελής οργανισμός που ιδρύθηκε το 1972 με σκοπό τη συνέχιση της προσφοράς του ιδρυτή του Πρόδρομου Μποδοσάκη – Αθανασιάδη στην ελληνική κοινωνία. Όραμά του είναι μια κοινωνία ίσων ευκαιριών, με δυνατότητες και προοπτική για όλους.

Προς επίτευξη του οράματός του, το Ίδρυμα Μποδοσάκη, με διαφάνεια, λογοδοσία και αξιοπιστία, χρηματοδοτεί, σχεδιάζει και υλοποιεί δράσεις και προγράμματα που σχετίζονται με τους τέσσερις στρατηγικούς του πυλώνες: την προαγωγή της παιδείας, την αναβάθμιση της υγείας, την προστασία του περιβάλλοντος και την ενδυνάμωση της Κοινωνίας των Πολιτών. Από την ίδρυσή του ως σήμερα έχει διαθέσει περισσότερα από 450 εκ. ευρώ προς επίτευξη των σκοπών του.

Παράλληλα, το Ίδρυμα Μποδοσάκη δρα σήμερα και ως καταλύτης δημιουργίας ενός πλαισίου ευρύτερης προσφοράς στην ελληνική κοινωνία, διαχειριζόμενο πόρους τρίτων - Κληροδοτών, διεθνών φορέων, εταιρειών και άλλων μεγάλων δωρητών- που επιθυμούν να χρηματοδοτήσουν προγράμματα σημαντικού κοινωνικού αντίκτυπου για κρίσιμες ανάγκες εκπαίδευσης, υγείας προστασίας του περιβάλλοντος και ενδυνάμωσης της Κοινωνίας των Πολιτών.

Περισσότερες πληροφορίες: www.bodossaki.gr

Σχετικά με το SolidarityNow:

Το SolidarityNow (SN) είναι μία μη κυβερνητική οργάνωση που ιδρύθηκε το 2013 για να ανταποκριθεί στις ανάγκες και να διασφαλίσει τα δικαιώματα των πιο ευπαθών και περιθωριοποιημένων ομάδων, χωρίς διάκριση. Όραμα της οργάνωσης είναι να βελτιώσει τις ζωές των ανθρώπων και να τους ενδυναμώσει ώστε να διεκδικήσουν μια δικαιότερη κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς. Το όραμα γίνεται πράξη μέσα από τρεις βασικούς στρατηγικούς πυλώνες: α) Προάσπιση της ασφάλειας και προστασίας, β) Υποστήριξη των ευκαιριών βιοπορισμού και της ένταξης στην αγορά εργασίας, γ) Ενίσχυση της ανεξαρτησίας της κοινωνίας των πολιτών και προάσπιση των αξιών μιας ανοιχτής κοινωνίας. Το SolidarityNow έχει υποστηρίξει μέχρι σήμερα περισσότερους από 320.000 ανθρώπους, τόσο μέσω της απευθείας υλοποίησης προγραμμάτων όσο και μέσω δωρεών για την στήριξη δράσεων της κοινωνίας των πολιτών. Περισσότερες πληροφορίες: www.solidaritynow.org

Βιβλιογραφία

- Κάσιου, Φ., Κότε, Μ., Πλαστήρα, Π., Φλωράκη, Α. (2023), *Η έμφυλη διαδικτυακή βία: οι επιπτώσεις στην πραγματική ζωή των θυμάτων*, Femina Career Lab, διαθέσιμο σε <https://feminalab.gr/feminalab/femina-focus/345-i-emphili-diadikyaki-via-oi-eiptoseis-stin-pragmatiki-zoi-ton-thymaton>
- Council of Europe, (2018), *Μέτρα της Ε.Ε. σχετικά με την πρόληψη και αντιμετώπιση της διαδικτυακής βίας σε χώρες της ΕΕ*
- Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου (2023)- Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας,, Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο (2023), *Αποτελέσματα Έρευνας σε 4.400 εκπαιδευτικούς για εθισμό, διαδικτυακή αποπλάνηση/κακοποίηση και εκφοβισμό μαθητών*, διαθέσιμη σε <https://saferinternet4kids.gr/wp-content/uploads/2023/02/Survey2023.pdf>
- Υπουργείο Οικογένειας & Κοινωνικής Συνοχής, Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Νοέμβριος 2023), *4^η Ετήσια Έκθεση για τη Βία κατά των Γυναικών*, διαθέσιμη σε <https://isotita.gr/wp-content/uploads/2023/11/4h-ethsia-ekthesi-gia-ti-Via-kata-twn-gynaikwn.pdf>
- COFACE Families Europe- COFACE Core Values <https://coface-eu.org/>
- Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου - SaferInternet4Kids.gr, *Έμφυλη Βία στο Διαδίκτυο*, διαθέσιμη σε: <https://saferinternet4kids.gr/wp-content/uploads/2021/11/GBV.pdf>
- The World Bank (2022), *Safe Schools: Supporting the Future of Learning through Safe Schools*, διαθέσιμο σε: <https://www.worldbank.org/en/topic/teachers/brief/safe-schools-supporting-the-future-of-learning-through-safe-schools>
- EUR-Lex (2023/1076), *για τη σύναψη, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας όσον αφορά θέματα που άπτονται της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις*, διαθέσιμο σε: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32023D1076>
- Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, διαθέσιμο σε: <https://eur-lex.europa.eu/EL/legal-content/summary/general-data-protection-regulation-gdpr.html>
- Συμβούλιο της Ευρώπης (2021), *Σύμβαση της Βουδαπέστης για το έγκλημα στον κυβερνοχώρο*, διαθέσιμο σε: <https://rm.coe.int/1680081561>
- Παπαστεφάνου, Γ. (2014), *Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις στην Ελλάδα και οι επιπτώσεις τους σε ειδικές ομάδες πληθυσμού*, Διατριβή-Πανεπιστήμιο Πειραιώς
- Συμβούλιο της Ευρώπης (2007), *Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Προστασία των Παιδιών ενάντια στη Σεξουαλική Εκμετάλλευση & τη Σεξουαλική Κακοποίηση*, διαθέσιμο σε: <https://rm.coe.int/168046e1d0>
- Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ, 1989), *Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού*, διαθέσιμη σε: Ν.2101/92 (ΦΕΚ Α' 192)
- CYBERSAFE (2020), *Cyber Violence against Women & Girls*, διαθέσιμη σε: <https://wave-network.org/wp-content/uploads/WP2-Report-on-Cyber-VAWG.pdf>
- SafeNet Official Page <https://safenetproject.eu/results/>